

۱۴ رەزبەر رۆژى جيهانى موعەللىم بەرز رادەگرين

ژمارە بىكيشان حوكمى درىژماو و ئىعداميان بەسەرداسە پاندىن. لەلايىكى دىكەو ناخوندىن رۆژىكى تايپەتيان بۆ رۆژى موعەللىم لەئىران ديارى كىردو، ئەويش رۆژى ۱۱ى گولانە. ئامانجى رۆژىم لەو كارە و هەلئەو شاندەو هەى رۆژى ۱۱ى گولان و پىيوست بوون بە رۆژى جيهانى موعەللىم كە ۱۴ رەزبەر و لەلايەن يۆنيسكوو ديارى كراو، ئەو هەى كە موعەللىمانى ئىران لەپالېشتى كردن و پششتيوانى موعەللىمانى جيهانى بى بەش بكات.

موعەللىمانى ئىران بەتايپەت كوردستان كە ژيان و بۆژويان لەو پەرى خراپىدايە و ژۆرەيان لەژۆر هەتلى

موعەللىم داندراو. ديارى كىردى ئەو رۆژە بەناوى رۆژى جيهانى موعەللىم، بۆ رۆژگرتن لەهەول و ماندوبوونى تىكۆشەرانى رىگەى زانست و بەرەو پىش چوونە و هاوكات ئاوردانەو لەژيان و مەعیشەتى ئەو چىنە ماندووبى نەناسەيە كە لەپىناو گەشە كىردى هوشيارى كۆمەلگا و رزگارى موقفايەتى تىدەكۆش. لەئىرانى ژۆر رەكفىسى دەسەلاتى دىكتاتور و سەرەپۆيى ناخوندىن، ئەمۆكە نەك بە گۆرەى پىيوست ئاورد لەداواكارى و خواستەكانى موعەللىمان نادىتەو، بەلكو زىندانىكى ترسانكە بۆ سەرچەم چىنەكانى كۆمەلگا بە تايپەت رووناكېران و موعەللىمان و بەجۆرەها شىوە دەچەوسىندىتەو. ناخوندىن بۆ لەگرۆژنە بردنى خەبات و گەللاى موعەللىمانى كۆلەكەى گۆران و سەرركەوتن بەسەر نەزانى و كۆنەپرستىدا، دەيان بەرنامە و پىلانان دارشتوو و بەردەوام هەول ئەدەن پىلانەكانيان سەربىگرى و ئامانجە چەپەلەكانيان بەدى بهيئەن. يەككە لەپىلانە شىوومەكانى رۆژىم، شۆپشى بەناو فەرەنگى بوو كە وىستى بەوكارە شىوەى دروستى خويئند و بىركردنەو هەى موعەللىم و خويئندكار بگۆرئ. بەمەبەستى سەرگرتنى ئەو كارە و گەيشتن بە ئامانجى چەپەلە، هەر لەبەرژيا دەستى كرد بە پاكانە حىساب لەگەل موعەللىمان و ئەوانەى كە نەيارى سياسى رۆژىم بوون و نەچوونە ژۆر بىرپارە نەخوازووكانى ناخوندىن، لەكار دورخرانەو و تەنانەت

فیدراسیۆنى بارهینانى نیونه تهوهی نیگه رانی له بارودۆخی موعه للیمانی ئییران دەربری

دەربری و رایگه یاندى كە مافی یەکیەتیەکانى كرىكارى و دامەزراره غەیرە دەولەتیەكان بۆ وەرئ خستنى كۆبونەو و باس لەبارەى مەسائلى زانستى بچ ئىجازهى پىشتر، بەشێك لە نوسولى بنەپەتى نازادى دامەزراره كانە و دەبى لىپرسراوان لە هەر جۆرە دەستپۆردانىك كە مافی یەکیەتى موعەللىمان بەرەبەست دەكا خۆ بيارژین. ئەو دامەزراره نیودەولەتیانەى موعەللىمان، گرتنى مامۆستایانى بە پىشترکردنى مافی مرۆف زانى. بەرپۆبەرى گشتى ناموزشى نیودەولەتى داواى لە پاسدار ئەجمەدى نژاد كىرد بەرەبەستى دامەزرارهكانى موعەللىمان هەلگىرئ و رىگەیان پىیدا ناردەزایەتى لە هەمبەر كارو سیاسەت و ئابورى دەربىرن. "نەردوون لى وون" لەكۆتایى نامەكەیدا رایگه یاندى كە فیدراسیۆنى بارهینانى نیودەولەتى و یەکیەتیەكانى سەر بەو، چارەدەرى خۆیان لەسەر بارودۆخى هەنوکه بۆ تىكۆشەنەكانى دامەزراره غەیرە دەولەتیەكان لە ئىران درپژە پى ئەدەن. بەرله فیدراسیۆنى بارهینانى نیودەولەتى، دامەزرارهو غەیرە دەولەتى موعەللىمان و سازمانى موعەللىمانى ئىران گرتنى ۳۷ موعەللىمان مەحكوم كىردبوو. لەماوەى دوو سالى رابردودا دامەزرارهكانى موعەللىمان كە خوازىارى ژيانى باشتر و موجهى زياترن، لەگەل رەفتارى ئەمنیەتى و دادەرى جۆراوجۆرى رۆژىم بەرەدوور بوونەتەو. بەپى راپۆرتەكان، كەم بونەو هەى مانگانە، جەریەى نەقدى، دەرکردن لە خزمەت هەلپەساردن و مافی موعەللىمان لەكاتى دەربرینى ناردەزایەتیەكان لەماوەى دوو سالى رابردودا گىراون و بۆ ماوەتیک لە زىندان هیششووبانەو. جیواو لەو هەلئوسوراوانى موعەللىمى بەردەوام بانگ كراون و لىپرسینهو دیان لىكراو.

بەرپۆبەرى گشتى فیدراسیۆنى بارهینانى نیونه تهوهی كە ۳۰ میلیۆن مەعەللىم لە ۱۷۱ دەلاتى جيهان تىیدا ئەندامن، لە نامەتیکدا لەژۆر نای سەركوتى موعەللىمان لە ئىران، نیگه رانى قۆلى خۆى دەربری. ناوبرا لەو نامەیدا كە ناردویەتى بۆ پاسدار ئەجمەدى نژاد، دەست بەسەر كردن و زىندانى كردنى ۳۷ كەس لە موعەللىمان و ئەندامانى دامەزراره غەیرە دەولەتیەكان كە نیازی بەشدارىكردىان لە كۆبونەو هەى ۲۶ى خەرماتان هەبوو، مەحكوم كىردو. ئەو دانىشتنە لەسەر بانگهێشتى شورای هاوكارى كىردنى دامەزرارهو غەیرە دەولەتى موعەللىمان بوو. ئەو شورایە لە سالى ۱۳۸۱ى خۆرى، دەستى بەكار كىردو و نىزىك بە ۴۰ تەشەكولى موعەللىمان لە سەرانسەرى جيهان تىیدا ئەندامن. ئامانج لە وەرئ خستنى ئەو دانىشتنە، وتوویژ لەبارەى تىكۆشانی ناشتبخوازانەى موعەللىمان بۆ بەرز راگرتنى رۆژى جيهانى موعەللىم لە رۆژى ۱۴ى ئۆكتۆبر بوو. بەرپۆبەرى گشتى فیدراسیۆنى بارهینانى نیودەولەتى بە دەربرینى داخ و كەسەر لەو هەى كە تىكۆشەرانى مافی موعەللىمان لە ئىران تەنانەت تىمکانى چاوپىكەوتن و راگۆرپەنەو هەى بىرەكانى خۆیان بۆ رۆژى جيهانى موعەللىم نەبوو، نووسى: موعەللىمان كە نیازی بەشداریان لەو دانىشتنە بوو لەلايەن هیزە ئەمنیەتیەكانەو بەی رەجمانە کەوتنە بەر نازار و شكەنجە و برانە پاسگای جۆراوجۆر. لەدواى ۱۶ سەعات دەست بەسەرى غەیرە ياسایى، ۲۲ كەسیان نازاد کران و باقى دیکە لە زىندان دا راگىران. بەگۆتەى فەردون لى وون مامۆستایان بى هیچ تاوانىك لىپرسینهو دیان لىكسراو ژمارەتیکىيان داركارى كران. بەرپۆبەرى گشتى فیدراسیۆنى بارهینان لەو نامەدا كەبۆ سەرۆكى مەجلىسى شورای رۆژى و وزیرى كاروبارى دەرەو هەى ناخوندى ناردو، بە هەنگاوەكانى وەزارەتى ناوخۆ لەسەر دەستوردان لەبارەى قەدەغە كىردنى هەلئوسورانى دامەزراره غەیرە دەولەتیەكانى موعەللىمان، ناردەزایەتى

تیک شکانی ئیستراتیژی رۆمی ئییران لە عیراق

تەقینەو لە پارێزگای بابل، لەو بابەتەنەسە كە لەماوەى رۆژەكانى رابردودا لەلايەن هیزەكانى عیراقى فرە رەگەز راگەتسەراو. نوینەریكى پارلمانى عیراق لەبارەى گرتنى ترورىستانى سەرەو رۆژى ناخوندى دەلئ: دەستپۆردانى رۆژى ناخوندى نە ئەمرۆ بەلكو لەمبۆ دەستى پىكردو. سەرەتا كۆمەلگۆزى خەلكى عیراق لەرێگەى نفوزى چەكدارەكانى سەرەو هیزى قودس لە ئۆرگانەكانى ئەمنیەتى و باقى دامەزراره دەولەتیەكان دەستى پىكرد و بوو هۆى كوشتنى زاناکان، مامۆستایانى زانستگا و دوكتور و موهندیسان و كەسایەتیەكانى عەشیرەتەكان. سەرلەشكر قاسم عەتا و تەبەبىژى گەللاى ئەمنیەتى بەغدا لە قەسەگەلێكدا لە كۆنفرانسى چاپەمەنى كە رۆژى ۵ شەمە ۳ رەزبەر لە تەلەفزیۆنى ئەلجەزیره بۆ بۆو، گوتى: هۆى زیاتر بوونى ترۆر لەچا و رابردو، بوونى بۆمبە چەسپیهكان و چەكى بى دەنگە كە لەلايەن چەكدارە تايپەتیەكان كە لە ئىرانەو دەین بۆ عیراق. بەپى راپۆرتى تەلەفزیۆنى ئەلشەرقیه، ژنارل دەبوید بركىل كە لەو كۆنفرانسەدا بەشدار بوو پى داگرتووە كە هۆى زیادبوونى توندوتیژى، گەرانەو هەى هیزەكانى ترۆر كە لە ئىران را هاتن و ئىستا دەگەرتنەو بۆ عیراق. پى دەچى رۆژى ئامانجى گرینگەر لە زیادبوونى عەمەلیاتى ترۆرىستى كە خەرجىكى زۆرى بۆ ئەدا، پى و شوین بگىرئ و ئەو هەى ترساندى حكومەتى عیراق. تەلەفزیۆنى ئەلشەرقیهى عیراق رۆژى ۵ شەمە ۳ رەزبەر ئاشكرای كىرد رۆژى ئىران پەيامى داو بە دەولەتى عیراق و هەرهەشى لىكردو كە سزای تال چاوەرپى هەر عیراقیهكە كە بەر لە وەرئ خستنى هەلبژاردن لە ئەمەریكا لەگەل واژوى رىكەوتننامەى ئەمنیەتى لەگەل ئەو وەلاتە موافقەت بكات. ئەلشەرقیه زیادى كرد لىپرسراوانى رۆژى ئىران بە دارودەستەى خۆیان لە پارلمانى رىكەوتننامە رازى نەبن و ئەو هەى رازى بى لەناوى دەبەن. بەقەسەى چاودىزانى سياسى ئەگەر ئەو راپۆرتە راست بچ بەماناى ئەو هەى كە رۆژىم لەدواى شكستى ئىستراتیژیكى لە عیراق، ئىستا لە هەولئى دزى و فیل دایەو نا هومیدانە بە دواين حەربە، یانى هەرهەشى راستەوخۆ پەناى بردو.

ئیمە دەزانن ئیو كین و چاوەرپى چى دەكەن، ئەو پەيامىكى هیزە فرە رەگەزەكانە بۆ جوخەكانى ترۆر و چەكدارەكانى سەرەو رۆژى ناخوندى كە لە ئىران بارهیندراون و ئىستا لە هەولئى ئەو هەى راسپێردراو مەرگ بارەكانیان بۆ عیراق بگەرتنەو. راپۆرتى "سى ئىن ئىن" لەگەل بۆلۆكردنەو هەى ئەو بابەتە زیادى دەكات كە نەرتەشى ئەمەریكا بابەت گەلى ئەو پەيامە كە لەو وێنەى دەست بەندىكى تىدايە بۆلۆكردنەو كە لەسەرى نوسراو: بەخۆر بىن ئیمە چاوەرپى ئیوین. لەلايىكى دىكەو وێنەى چەكدارە شیعەكانى بۆلۆكردنەو و داواى لە خەلك كىردو هاركارىيان بكەن و لەرێگەى تىلیفۆنەو ئاگادارىيان بكەن. ژنارل لوىد ناستین، فەرماندەى ژمارە ۲ى ئەمەریكا لە عیراق لەو پۆنەندىدا گوتى: زۆرێك لە فەرماندە جىنايەتكارەكانى تاقە تايپەتیەكان كە عیراقیان بەجى هیشتوو و بۆ داين كردن و راهاتن چوونەتە ئىران، هەول ئەدەن دووبارە بگەرتنەو. بەشپۆبەرى سەرکەوتوانە، بەشێك لەوانەمان لە مەیدانى بەرەدوور بونەو هەو دەدر ناو. ئیمە لە باكور و باشور، بۆ پىشترگرتن لە هاتنە ناو هەیان بۆ عیراق، هەنگاوى جیددىان هەلگرتو. هەر ئەو قسانە لەلايەن ئادمیرال پاترىك دىرسكول ووتەبىژى هیزە فرە رەگەزەكان لە عیراق دووبارە بۆو. زیاد لەو گرتنى ئەو چەكدارانە و ئاشكرابوونى ئەنبارە پى لە چەك و چۆلەكانیان هەموو رۆژێك درپژەى هەبە. بەتايپەت بە گرتنى هەر كەسێكىيان، زانیاریەكى زۆرمان دەست دەكەوئ كە گرتنەكانى دواى بە دادا دیت هەروەك ئەو هەى كە بە دواى گرتنى عەلى فەیسەل اللامى بەرپۆبەرى گشتى ستادى ریشەكیش كىردنى حیزبى بەعسى عیراق، لەلايەن هیزە فرە رەگەزەكان بەتاوانى هاوكارى لەگەل وەزارەتى ئىتلاعاتى رۆژى ئىران و سى كەسى دىكە لە ئەندامانى ئەو ستادەش هەر بەو تاوانە گىران بەكردو هەولەكانمان دەستى پى كىرد. بەپى راپۆرتى تەلەفزیۆنى ئەلرافدینى عیراق، هیزەكانى عیراقى یەكێك لە فەرماندە بەرچاوەكانى تاقەكانى سەرەو رۆژى ناخوندىان لە پارێزگای دیاله كە ناوى حوسین شاعورە، گرتو. ناوبرا لە كوشتنى ۸۰ هاورەلاتى عیراقى دەستى هەبوو و كۆزراوكان لە سى گۆزى بە كۆمەل ئىزاون. ئاشكرابوونى كاتىزىكى چەك و تەقەمەنى و

سازمانى خەباتى كوردستانى ئىران كۆمىتەى ناوهندى ۱۴ رەزبەرى ۱۳۸۷